

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО НАРКОМАНИИ NATIONAL CENTRE FOR ADDICTIONS

1303 –СОФИЯ, ул. “Пиротска” 117, тел. 359 2 831 90 15; факс: + 359 2 832 10 47; e-mail: ncn@ncn-bg.org

УТВЪРДИЛ:
ДИРЕКТОР НА НАЦИОНАЛЕН
ЦЕНТЪР ПО НАРКОМАНИИ
Д-Р ПЛАМЕН ПОПОВ

Дата на утвърждаване: 10.02.2016 г.

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ЛИЦА С ЛИЧЕН ОПИТ В ОЗДРАВЯ- ВАНЕТО ОТ ЗЛОУПОТРЕБАТА С НАРКОТИЧНИ ВЕЩЕСТВА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ЧАСТ ОТ ПРОФЕСИЯ „СЪТРУДНИК, СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ”

I. Общи приложения

Настоящата Програма за обучение е изготвена, в съответствие с изискванията на Наредба № 8 от 07.09.2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, както и в съответствие с изискванията на Закона за професионално образование и обучение.

Програмата е обвързана с получаване на професионална квалификация за лицата, които ще бъдат обучавани в нея, съгласно Националната квалификация на професиите в България (НКП).

След завършване на Програмата, обучените лица ще придобият квалификация по професия „Сътрудник, социални дейности” (единична група по НКП 3412).

Програмата за обучение е изготвена в съответствие със съвременните принципи и стандарти за добра клинична практика в психосоциалната рехабилитация на зависимости, както и в съответствие с изискванията на Националната агенция за професионално образование и обучение. Включени са теоретични и практически елементи, които да подготвят компетентни кадри за работа в програми за психосоциална рехабилитация.

II. Описание на програмата

1. Цел

Целта на обучителната програма е да подготви, в съответствие със стандартите за добра практика, бивши зависими за работа в програми за психосоциална рехабилитация и професионални екипи, използвайки опита им в успешното преодоляване на проблемите със злоупотребата на наркотични вещества. Също така обучаваните трябва да усвоят определени теоретични знания, практически умения и професионално - личностни качества, необходими за реализация в областта на социалната работа.

2. Задачи на учебната програма

- 2.1** Да осигури базисна теоретична подготовка.
- 2.2** Да осигури обучение в практически умения за работа в рехабилитационни програми.
- 2.3** Да оцени нивото на подготовка.

3. Предназначение и изисквания – лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, преминали успешно през лечение, рехабилитационна програма и/ или групи за взаимопомощ (условия на чл. 9 наредба № 8/07.09.2011 г. за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадена от МЗ)

4. Прием

- 4.1.** Кандидатите за обучителната програма се приемат по процедурата, залегнала в чл. 9, ал. 3 от наредба № 8/07.09.2011 г. от МЗ.
- 4.2.** Кандидатите за обучение по Програмата трябва да отговорят на изискванията, залегнали в условията на чл. 9, ал. 1 от наредба № 8/07.09.2011 г. от МЗ и Закона за професионално образование и обучение и в Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия „Сътрудник социални дейности” (единична група по НКП 3460), издадена от Националната агенция за професионално образование и обучение.

5. Времева рамка

Програмата се провежда до завършването на последния модул от учебния план. Включени са 240 учебни часа (112 часа теория и 38 часа практика, 90 часа стаж, в рамките на който могат да бъдат включени часове в групи за личен опит). Теоретичното обучение е разделено на 4 модула, разпределени през календарната година, съгласно заповед на Директора на НЦН. Стажът се реализира по договаряне с програма за психо – социална рехабилитация, в която се провежда и с ръководителя на стажа.

6. Обучителни методи

- курсове /лекции, упражнения, дискусии/
- групов тренинг
- стаж

7. Преподавателски екип

Обучителният курс се провежда под ръководството на Директора на Националния център по наркомании от лицензиран обучителна институция. В преподавателският екип могат да участват специалисти от НЦН, както и гост – лектори с доказан опит.

Изпълнителите се определят след провеждане на процедура за избор на изпълнител от комисия назначена със заповед на Директора на НЦН за всяка учебна година, съгласно чл. 14, ал. 5, т. 2 от Закона за обществените поръчки.

8. База за провеждане на обучението - сградата на НЦН, програми за психосоциална рехабилитация и други програми, получили становище за добра практика от НЦН.

9. Формат на обучителната група

Програмата ще включва 15 места годишно.

10. Сертифициране

В края на обучението се полага изпит, който се провежда от лицензиран Център за професионално обучение, съгласно изискванията на Закона за професионално образование и обучение. Успешно завършилите програмата получават Удостоверение за професионално обучение (образец 3-37 на МОМН) за част от професия „Сътрудник социални дейности”.

След завършване на обучението по Програмата, обучаваният трябва да умее да извършва широк спектър от социални услуги на деца и възрастни с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания и със зависимост, като:

- Знания за здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия, както и за опазване на околната среда.
- Придобити умения за контрол, познаване и използване на личните предпазни средства.
- Познаване и прилагане на основните правила за безопасна работа на работното място и недопускане на замърсяване на околната среда в работата си.
- Знания и умения за разпознаване на опасностите от пожар и вземане на противопожарни мерки. Знания и умения за оказване на първа долекарска помощ.
- Да познава основните правила за поддържане на безопасна работа с оборудването и техниката на работното място.
- Да познава нормативите за санитарно - хигиенните условия на труд.
- Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, и договорните отношения между работодател и работник.
- Да познава принципите на делово общуване, методите на вербални и невербални комуникации и ролята на комуникациите при контакт с възрастни с хронични заболявания и зависимости.
- Умения за формулиране на проблеми, задаване на въпроси и даване на удовлетворяващи отговори.
- Умения за изготвяне на отчет за извършената работа, установяване и поддържане на делови отношения с клиенти и партньори.
- Умения за работа в екип, за съдействие на членовете на екипа за изпълнение на конкретни задачи и търсене на помощ от тях, както и да се отнася с чув-

- ство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена. При необходимост работи в екип с медицинско лице, психолог и юрист, с оглед решаване проблемите на клиента.
- Умения да прилага индивидуален подход към всеки отделен случай.
  - Умения да взема бързо решения, да бъде концентриран, отговорен и самостоятелен.
  - Умения за оценка на качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания и приетите критерии в дейността – точност, целесъобразност, функционалност, прецизност в изпълнението, качество и обем на работата.
  - Умения за планиране и провеждане на систематизирана социална работа с възрастни с хронични заболявания и зависимости.
  - Да познава основните на социалната работа.
  - Да познава специфичните характеристики на социалната работа при възрастни с хронични заболявания и зависимости.
  - Да познава и да умее да се справя с най-често срещаните проблемни ситуации и конфликти, възникващи между членовете на семейството и възрастните с хронични заболявания и зависимости, както и тези между самите семейства и държавните институции, имащи отношение към правата на тези клиенти.
  - Да познава техниките за разрешаване на проблемни ситуации и конфликти, възникващи между членовете на семейството и възрастни с хронични заболявания и зависимости, както и тези между самите семейства и държавните институции, имащи отношение към пратата на тези клиенти.
  - Да притежава знания и умения за информиране на деца и техните родители, както и възрастни с хронични заболявания и зависимости относно техните права и помощта, която може да им бъде оказана.
  - Да умее да подпомага взаимодействието между институциите.
  - Да умее да оказва подкрепа и всякакъв вид битови и административни услуги на деца и възрастни с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания и със зависимости.
  - Да може да насочва и придружава своите клиенти пред медицински, социални, съдебни и други институции, с оглед удовлетворяване на техните индивидуални потребности.
  - Да умее да попълва работната документация – анкетни карти, формуляри, дневници и други за извършените от него работи.
  - Да спазва стандартите и критериите за социална работа с деца и възрастни с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания.

III. Учебен план

№	Наименование на модулите	Общ брой учебни часове	От тях:	
			теория	практика
Модул I.				
Обща задължителна професионална подготовка		15	15	
1.	Здравословни и безопасни условия на труд, и опазване на околната среда.	2	2	
2.	Трудово – правни и икономически знания.	3	3	

	Организация на трудовия процес. Основни компетентности на професията „Сътрудник, социални дейности”.			
3.	Умения за работа в екип – йерархия, отговорности и функции. Ролята на „Сътрудник, работа със зависимости“ в мултидисциплинарен екип. Етичен кодекс. Ролята на супервизията. Администриране.	5	5	
4.	История на социалната работа. Основни понятия. Терминология и дефиниции.	2	2	
5.	Структури и организации в България, свързани с предоставянето на социални, медицински и правни услуги. Социално законодателство. Източници на информация (организации, книги, сайтове). Запознаване с държавни и неправителствени организации, работещи в областта на социалната рехабилитация и реинтеграция на зависими лица.	3	3	
Модул II				
Отраслова задължителна професионална подготовка		25	25	
1.	Основи на социалната работа. Интеграционен подход при социални услуги.	5	5	
2.	Социални права на деца и възрастни с хронични заболявания.	5	5	
3.	Зависимост към психоактивни вещества. Критерии за зависимост. Етапи на формиране. Етиологични фактори. Био – психо – социален модел.	15	15	
Модул III				
Специфична за професията и специалността задължителна професионална подготовка		110	72	38
1.	Въведение в психопатологията . Зависими поведения (зависимост към ПАВ и хазарт) Коморбидност.	10	10	
2.	Превенция на употребата на психоактивни вещества	5	5	
3.	Лечение и рехабилитация на лица със зависимости. Философия и основни принципи Съвременни подходи Модели на рехабилитационни програми Програми за лечение с агонисти и агонист –	15	15	

	антагонисти. Организация и стандарти за добра клинична практика.			
4.	Етиологични модели за зависимостта – психоаналитични, системни, хуманистични, поведенчески, когнитивно – поведенчески, биологични, социални.	10	10	
5.	Умения за консултиране. Първичен контакт. Философия на мотивационното интервюиране и кратки интервенции. Специфични умения при консултиране на непълнолетни. Основни умения при консултиране на семейства. Кризисна интервенция. Разпознаване на суициден риск. Работа с групи: групов процес и динамика, правила, норми и лидерство. Водене на случай.	30	10	20
6.	Скрининг и оценка – инструменти за скрининг. Симулации на консултативни срещи	15	8	7
7.	Взаимоотношение между социалния работник и семейството на клиента.	2	2	
9.	Основи на социалната работа при възрастни с хронични заболявания.	4	2	2
10.	Тренинг в специфични умения – управление на гнева, справяне със стреса, превенция на рецидив, превенция на КППИ, аз – послание – основни принципи. Подходи, терапевтични техники.	10	5	5
11.	Намаляване на здравните щети (harm reduction) Философия и основни принципи. Профилактика на разпространението на кръвнопреносими инфекции (хепатити В и С, HIV), предтестово и следтестово консултиране. Работа с рискови групи: малолетни, бременни жени, етнически малцинства, проституиращи.	9	5	4
	<i>Модул IV Практика. Участие в дейностите и практиките на различните рехабилитационни програми.</i>	90	-	90
Общ брой часове		240	112	128

IV. Стаж

- Участие в дейностите и практиките на различните програми за психосоциална рехабилитация.
- Супервизия на стажа – групова среща, водена от експерт от НЦН, с цел обсъждане на опита и срещнатите реални трудности в работа с клиенти. Супервизия ще се проведе два пъти: веднъж по време на стажа и в края на стажа.

Времетраене: 90 часа

- **База за провеждане:** НЦН, програми за психосоциална рехабилитация и други програми, получили становище за добра практика от НЦН.

V. Изпит

Финалният изпит за получаване на Удостоверение за професионално обучение (образец 3-37 на МОН) за част от професия „Сътрудник социални дейности”, се провежда от лицензиран Център за професионално обучение, съгласно изискванията на Закона за професионално образование и обучение.

VI. Продължаващо обучение

- Участие в семинари на тема зависимости, провеждани в НЦН
- Предоставяне на възможност за участие в семинарите за супервизия на стажа в рамките на програмата.
- Придобилият професионална квалификация по професия, съгласно настоящата програма, може да се обучава по друга професия от професионалното направление „Социални дейности” или да продължи обучението за придобиване на квалификация за професия „Социален работник”, като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление, се зачита.